

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Выпуск 26

**Вынікі даследаванняў першабытных
і сярэдневяковых помнікаў
на тэрыторыі Беларусі
(да 120-годдзя з дня нараджэння А. М. Ляўданскага)**

**The results of investigations of the prehistoric
and medieval archaeological sites
on the territory of Belarus
(to the 120th anniversary of the birth of A. M. Liaudanski)**

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў
Заснаваны ў 1957 годзе

Выпуск 26

**Вынікі даследаванняў першабытных
і сярэдневяковых помнікаў
на тэрыторыі Беларусі
(да 120-годдзя з дня нараджэння А. М. Ляўданскага)**

**The results of investigations of the prehistoric
and medieval archaeological sites
on the territory of Belarus
(to the 120th anniversary of the birth of A. M. Liaudanski)**

У чарговым выданні Інстытута гісторыі НАН Беларусі прадстаўлены навуковыя артыкулы, прысвечаныя даследаванню археалагічных старажытнасцей першабытнага часу і эпохі сярэднявекі Беларусі і сумежных краін, а таксама прымяненню розных метадаў даследавання археалагічных матэрыялаў і вынікам палявых прац 2012–2013 гг.

Зборнік навуковых артыкулаў разлічаны на археолагаў, гісторыкаў, краязнаўцаў, музейных работнікаў, настаўнікаў і ўсіх тых, хто любіць старажытную гісторыю, цікавіцца матэрыяльнай і духоўнай культурай нашых далёкіх продкаў.

У к л а д а л ь н і к і:

В. М. Ляўко, доктар гістарычных навук, прафесар;
В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Р э д а к ц ы й н а я к а л е г і я:

В. М. Ляўко, доктар гістарычных навук, прафесар (галоўны рэдактар);
В. Л. Лакіза, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (намеснік галоўнага рэдактара);
А. Г. Калечыц, доктар гістарычных навук, прафесар;
П. Ф. Лысенка, доктар гістарычных навук, прафесар;
І. А. Марзалюк, доктар гістарычных навук, прафесар;
А. М. Мядзведзеў, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;
С. А. Піваварчык, доктар гістарычных навук, дацэнт;
Г. В. Штыхаў, доктар гістарычных навук, прафесар;
В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (адказны сакратар);
А. В. Вайцяховіч, кандыдат гістарычных навук (намеснік адказнага сакратара);
С. Д. Дзярновіч (тэхнічны сакратар);
П. С. Курловіч-Бяляўская (тэхнічны сакратар)

Н а в у к о в ы р э д а к т а р

В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Р э ц е н з е н т ы:

доктар гістарычных навук, прафесар В. М. Ляўко,
доктар гістарычных навук, прафесар Я. Г. Рыер,
доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Егарэйчанка

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2011–2015 гады «Гісторыя, культура, грамадства, дзяржава» (навуковы кіраўнік – член-карэспандэнт, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя), падпраграмы № 1 «Гісторыя, духоўная і матэрыяльная культура беларускага народа» («Гісторыя і культура») (навуковыя кіраўнікі – член-карэспандэнт, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя; кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. В. Даніловіч), задання 1.1.01 «Археалагічныя помнікі першабытнай і сярэднявечнай эпох на тэрыторыі Беларусі: этнагенез, дзяржаўнасць, матэрыяльная і духоўная культура» (навуковы кіраўнік – доктар гістарычных навук, прафесар В. М. Ляўко).

На вокладцы змешчана каменная булава бронзавага–жалезнага веку,
знойдзена на тэрыторыі Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці

ЗМЕСТ

АРТЫКУЛЫ

Мядзведзева В. У. Гісторыя і гістарыяграфія навуковай дзейнасці А. М. Ляўданскага	5
Зуева А. У., Курловіч-Бяляўская П. С. А. М. Ляўданскі і Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт	15
Арабей А. С. Гістарыяграфія даследавання касцяной і рагавой індустрыі позняга бронзавага – ранняга жалезнага вякоў Паўночнай і Цэнтральнай Беларусі	20
Белабровік Д. А. Да пытанняў гісторыі вывучэння і гістарыяграфіі свідэрскай культуры на тэрыторыі Беларускага Падняпроўя	27
Бондарь А. Н. Актуальные вопросы и перспективы археологического изучения позднесредневекового Чернигова (XIV–XVII вв.)	33
Гурбо Т. Л. История накопления краниологических материалов из археологических раскопок второй половины XIX в. на территории Беларуси	37
Калечыц А. Г. Аб выкарыстанні ў археалогіі новых стратыграфічных схем чацвярцічных адкладаў Беларусі	44
Клімаў М. В., Ляшкewіч Э. А. Да пытання аб рыбалоўстве на сельскіх паселішчах акругі Полацка ў XI–XVI стст.	50
Костюкевич А. В. Золотые изделия с территории Полоцкой земли	59
Кошман В. І., Плавінскі М. А. Да пытання аб абарончых збудаваннях Мінскага замчышча	66
Курловіч-Бяляўская П. С. Тэхналогія вытворчасці шклянных сасудаў XVI–XIX стст. з тэрыторыі Паўночнай і Цэнтральнай Беларусі	88
Левко О. Н. Древнерусские центры княжеств XII в.: Минск, Друцк, Витебск (по письменным и археологическим данным)	97
Осадчий Е. Н., Коротя А. В. Укрепления сотенного города Константинов	113
Поплевко Г. Н. Экспериментально-трасологическое исследование костяных орудий	119
Спирин И. В. История изучения укреплений городов и замков Оршанско-Могилевского Поднепровья	130
Тимофеенко А. Г. К вопросу о Рогачевской волости XI–XIII вв. (по находкам древнерусских актов печатей)	140
Ткачева М. И. История изучения неолитической керамики Белорусского Посожья	147
Шипило В. А. Сельское население на территории Беларуси в XI–XIX вв. (историко-антропологический аспект)	155
Юрэцкі С. С. Кераміка прыпяцка-нёманскай і нёманскай культур Беларускага Панямоння: гісторыя даследаванняў і стан вывучэння	162
Wawrzeniuk Joanna. Wiejskie «mogilki» w krajobrazie kulturowym. Problemy badawcze dawnych cmentarzy wiejskich na przykładzie nowożytnych nekropolii z województwa podlaskiego w Polsce	170

МАТЭРЫЯЛЫ

Башков А. А., Пилипович В. Ю., Мороз И. М. Родовая усадыба Дастоевскіх в свете археологических исследований	182
Беявец В. Г., Касюк А. Ф., Крывальцэвіч М. М., Лакіза В. Л., Харытановіч З. А. Вынікі археалагічных даследаванняў 2012 года ў зоне будаўніцтва Нежынскага горнаўзбагачальнага комплексу і аб'ектаў яго інфраструктуры (Любанскі раён Мінскай вобласці)	202

Бяліцкая А. М., Вяргей В. С. Матэрыялы жалезнага веку і ранняга сярэднявек’я з паселішча Камень-6	217
Клімаў М. В. Новыя матэрыялы з паселішчаў Полацкага Падзвіння (па выніках археалагічных даследаванняў 2013 г.)	237
Костюкевич А. В. Аметистовая византийская бусина из Витебска	246
Кунаш А. А. Нумізматычны матэрыял з пад’ёмных збораў з левага берага р. Свіслач у Мінску (раён Траецкага прадмесця)	249
Плавінскі М. А. Курганны могільнік Опса – помнік фінальнай стадыі культуры смаленска-полацкіх доўгіх курганоў на паўночным захадзе Беларускага Падзвіння	257
Спирин И. В. Обследование замков с бастионными укреплениями Оршанского и Могилевского Поднепровья в 2013 году.....	286

ПАЛЯВЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ 2012–2013 ГАДОЎ

Авласович А. М. Археологическое изучение курганных древностей у д. Эсьмоны	293
Ашэйчык А. У., Зуева В. У. Папярэднія вынікі раскопак паселішча Дразды-12 у 2013 годзе	300
Касюк А. Ф. Археалагічныя даследаванні ў Слуцкім раёне Мінскай вобласці ў 2013 годзе	306
Колосов А. В. Археологические работы 2013 года на р. Беседь	313
Крывальцэвіч М. М. Вынікі археалагічных разведак у зоне будаўніцтва Петрыкаўскага горна-абагачальнага комплексу	319
Мазалеўскі В. І. Археалагічныя работы на тэрыторыі гістарычнай часткі г. Нясвіжа ў 2012 годзе	324
Максімовіч А. М. Асноўныя вынікі археалагічных разведак на тэрыторыі басейна ракі Шчара ў 2013 годзе	326
Плавінскі М. А. Раскопкі Мядзельскага замка ў 2013 годзе	331
Тимофеев А. Г. Древнерусские памятники на Нижней Добысне (по материалам разведки 2013 г.) ..	341
Ткачоў А. Ю. Археалагічныя даследаванні на Беларускай Пабужжы ў 2013 годзе	349
Харытановіч З. А., Лакіза В. Л. Папярэднія вынікі археалагічных даследаванняў на гарадзішчы Обчын у 2012–2013 гадах (Любанскі раён Мінскай вобласці)	353
Хомченко Я. Л. Итоги археологических работ на территории Могилевского Посожья в 2013 году	369

ПЕРСАНАЛІ

Заснавальнік беларускай археалогіі (Да 230-годдзя з дня нараджэння Зарыяна Даленгі-Хадакоўскага)....	375
Алдана даследчыца зямлі беларускай (Да 80-годдзя з дня нараджэння Таццяны Мікалаеўны Каробушкінай)	378
Исследователь славянских древностей на территории Беларуси (К 90-летию со дня рождения белорусского археолога Леонида Давыдовича Поболя)	379

Навуковае выданне

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў

Выпуск 26

**Вынікі даследаванняў першабытных і сярэднявечных помнікаў
на тэрыторыі Беларусі (да 120-годдзя з дня нараджэння А. М. Ляўданскага)**

**The results of investigations of the prehistoric and medieval archaeological sites
on the territory of Belarus (to the 120th anniversary of the birth of A. M. Liudanski)**

Рэдактары *Н. Т. Гаўрыленка, Т. В. Лапцёнак*

Мастацкі рэдактар *Д. А. Комлеў*

Тэхнічны рэдактар *В. А. Тоўстая*

Камп'ютарная вёрстка *В. М. Карповіч*

Падпісана да друку 13.04.2015. Фармат 60 × 84¹/₈. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 44,41. Ул.-выд. арк. 41,5. Тыраж 150 экз. Заказ 59.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/18 от 02.08.2013. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.